

LECTURA – FACTOR TRANSFORMATOR AL PERSONALITĂȚII UMANE

Ecaterina DMITRIC, masterandă

CZU: 028 + 130.2

dmitric.ecaterina@gmail.com

The article includes theoretical, methodological and practical aspects regarding influence of the phenomenon of reading on personal development.

The purpose of the article: making evident and substantial the key elements regarding the phenomenon of reading as a transforming factor of human personality in cultural context.

The paper addresses some aspects related to the evolution of the reading phenomenon; the text as a component part in the reading process; approach existential hermeneutics as a mode of worldly experience; the impact of reading on the development of the human personality.

Scientific novelty of the article consists in making evident the importance (and existed problems) of reading at the global level as well as the need to rediscover and reinvent reading techniques that can be applied in human activity.

Fiecare epocă și-a format propria idee despre mecanismele și metodele de lectură. Lectura în diverse contexte istorice este considerată un proces de dezvoltare intelectuală, o formare culturală a personalității care reprezintă un beneficiu terapeutic în rezolvarea problemelor și crizelor de viață, și un mediator în comunicare. Problema lecturii și rolul cărții în formarea personalității, cât și a întregii comunități, au fost subiecte de reflecție a multor gânditori. Influențele atitudinii față de lectură și scris sunt dominate de relațiile sociale, progresul științific, dezvoltarea spirituală. Cu siguranță, un lucru este cert: lectura este baza dezvoltării, formării și educării personalității umane.

„A citi” – un termen vechi prin tradiție, care, la prima vedere, este un lucru obișnuit și nu pare atât de atrăgător în comparație cu gadgeturile performante și toate procesele cotidiene ale secolului XXI. Însă specificul procesului lecturii are o tentă profundă. El nu constă doar în citirea mesajelor de pe telefon și navigarea pe rețele sociale, fiind demonstrat faptul că la etapa actuală se citește cu mult mai mult

față de alte epoci. Această creștere se datorează evoluției omenirii, începând cu perioada apariției tiparului, diversificării suportului de stocare a informației (tipărit, audio, audio-vizual și imaginile grafice), dar și apariției diverselor canale de informare. Faptul că se citește mai mult la etapa actuală reprezintă un indicator cantitativ, însă nu unul calitativ. O remarcă, dar nu unică, poate servi mesajul unui blogger și comentator american, Andrew Sullivan, care a scris, în septembrie 2016, pentru revista *New York* un eseu de 7.000 de cuvinte, intitulat „I Used to Be a Human Being” (Am fost, odată, un om). Subtitlul său era alarmant: „Un bombardament infinit de știri, bârfe și imagini ne-a transformat în niște maniaci dependenți de informații. Pe mine m-a distrus. S-ar putea să vă distrugă și pe voi” [6, p. 9]. Articolul a fost distribuit și vizualizat de multă lume. Din acest punct de vedere, marele filosof român Constantin Noica remarca, în articolul său: *Formă, Formare, Informare*, următoarele: „Despre informația aceasta, atât de ușuratică în ea însăși, dar care exercită o tiranie atât de mare asupra omului contemporan, aș vroi să vă spun că are o ascendență nobile, poartă un nume mare. Ca orice lucru mare cu vechime a degenerat. Nici nu ne dăm seama câte forme de viață, câte noțiuni, câte cuvinte sunt degenerate, decăzute, automatizate” [7, p. 347].

O varietate de aspecte privind abordarea lecturii este specificată în lucrările lui Mircea Eliade. O idee despre lectură este specificată de către Mircea Eliade în felul următor: „O socotesc, în orice caz, ca un excelent mijloc de verificare a «bărbăției» unui om de cultură, a rezistenței sale spirituale. Lecturile, ca și «influențele», sunt un instrument de selecție. Cei care nu au destulă vitalitate, și o foarte aproximativă forță de creație – sucombă «influențelor», lecturilor, culturilor străine în general. Ceilalți – și mă gândesc la un Cantemir, la un Hasdeu, la un Eminescu – ies din această probă de foc întăriți, și personalitatea lor se rotunjește mai biruitoare...” [5, p. 193]. Această remarcă subliniază rolul și importanța lecturii în definirea omului de cultură. Impactul cultural și de creație pe care îl are lectura asupra dezvoltării personalității umane contribuie la formarea valorilor supreme, la substanță și esență.

Sub acest aspect, lectura, în sensul adevărat al ei, este considerată o practică spirituală încă din Antichitate și are diverse beneficii în

cunoașterea de sine, rezolvă probleme existențiale și contribuie la îmbunătățirea calității vieții. Constatările studiilor recente reprezintă argumente puternice pro lectură, cum ar fi: lectura prelungește viața omului – cu cât citește mai mult, cu atât trăiește mai mult; lectura cărților bune face omul mai bun; lectura poate ajuta omul să se însănătoșească mai repede; lectura îmbunătățește nu numai abilitățile cognitive, lingvistice, alfabetizarea, învățarea, dar și comportamentul; copiii care citesc sunt mai puțin agresivi, mai calmi și mai atenți; lectura timpurie stabilește scena pentru învățarea de-a lungul vieții; lectura ține creierul sănătos etc.

Problematica privind modalitățile de stocare a informației și confruntarea dintre informația tipărită și cea electronică produce o nouă cultură a lecturii. Astfel, cărțile tipărite și cele electronice se completează reciproc, utilizatorul de informații având posibilitatea să aleagă modalitatea mediului de lectură.

Indiferent cum este definit textul, dacă ne referim la cele trei accepțiuni: „document scris”, „unitate comunicativă” și „practică semnificativă”, el reprezintă o rețea de interconexiuni, o lume aparte, un univers deschis, în care interpretul poate să descopere multiple interconexiuni. Lectura este un schimb anevoios între abilitățile cititorului și anumite competențe pe care le revendică un text sau altul. Particularitățile interpretării se bazează pe o lectură controlată, raționalizată, sistematică, efectuată de persoanele avizate și de cititori. Astfel, interpretarea constituie un termen de referință, un fundal pe care se proiectează lectura standard spre a-și verifica intuițiile sau alte aspecte ale deplinei expansiuni și eflorescențe ale sensului.

Specificul textului filosofic este considerat un limbaj interpretativ prin care se impun abordările fenomenologiei și hermeneuticii. Interpretarea e o lectură prin excelență avizată, tinzând spre maxima fidelitate a restituirii sensului. Unii cercetători disting „interpretarea” propriu-zisă, care urmărește ceea ce textul „spune” oricui îl analizează, fără referință la autor, de „exegeză”, care caută să înțeleagă ceea ce textul „vrea să spună”, potrivit intenției (prezuate) a autorului. În orice caz, ambele lecturi se definesc prin caracterul lor sistematic, prin respectarea scrupuloasă a tuturor instrucțiunilor și particularităților

verbale, prin asumarea deliberată a unor criterii de abordare, postulate a fi pertinente.

În baza reflecțiilor marilor gânditori, dar ca și scop urmărit al investigațiilor noastre, putem constata că:

- Lectura este considerată, pe bună dreptate, un instrument puternic de schimbare a mentalității în diverse contexte istorice.

- Cartea tipărită *versus* tehnologiile informaționale sunt două confruntări prin care omul are libertatea de a alege, a selecta și a-și organiza viața, în funcție de preferințe și abilități.

- Lectura și modul de a ne informa în imensul univers informațional poate avea consecințe adverse.

- Este necesar de a redescoperi și reinventa tehnicile și modalitățile de lectură.

- Înțelegerea și interpretarea textelor nu este doar o îndeletnicire a științei, ci un mod de experiență mundană a omului în întregul ei.

- Rolul lecturii aprofundate reprezintă un fundament de bază în scop de elucidare a problemelor existențiale a ființei umane.

- Educația pe tot parcursul vieții și autoeducația depind, în mare măsură, de lecturile individuale care contribuie la acest proces.

- Lectura contribuie la dezvoltarea creativității, factor care poate schimba lumea și are efecte pe termen lung.

- Lectura are rolul de transformare a personalității și menținerea unui echilibru spiritual.

- Cunoașterea este putere și cartea reprezintă instrumentul cel mai accesibil pentru asigurarea acesteia.

Considerăm că elaborarea unor programe naționale privind dezvoltarea competențelor de lectură a cetățenilor ar soluționa un șir de probleme, cum ar fi: combaterea analfabetismului funcțional; problema copiilor afectați de plecarea părinților la muncile de peste hotare; nivelul scăzut de trai al cetățenilor care provoacă stări de anxietate etc.

În acest sens, instituțiile infodocumentare au rolul de a forma generații de cititori care contribuie la dezvoltarea societății. Prin urmare, e necesară aplicarea unor tehnici de lectură, ce pot fi adaptate la nivel de

instituții de învățământ, biblioteci sau în scop individual, în ceea ce privește dezvoltarea personală.

Lectura aprofundată e utilă atât pentru a înțelege sensul textului, dar și pentru a te înțelege pe sine. Ca impact eficient, în urma actului lecturii este necesar de a experimenta și aplica cele citite și de a avea posibilitatea de a exprima ceea ce simte omul cu adevărat. În această ordine de idei, Emil Cioran remarca: „Întotdeauna am citit doar pentru a găsi în trăirile altora ceva care să mi le explice pe ale mele. Trebuie să citești nu ca să-l înțelegi pe altul, ci ca să te înțelegi pe tine însuși” [1, p. 203], această afirmație evidențiază problemele existențiale ale omului și modalitatea lui de a depăși condiția umană prin intermediul lecturii.

Fenomenul lecturii reprezintă o cale de acces la cultură, cunoaștere și dezvoltare, oferind posibilități de afirmare tuturor prin șanse egale. O particularitate, în contextul științei deschise, în ceea ce privește lectura, este că omul contemporan are acces deschis la bazele de date, al cărui scop este promovarea cercetărilor științifice. Astfel este încurajată accesarea informației în scopuri personale și profesionale. În acest sens, are loc partajarea și diseminarea cunoștințelor și aplicarea lor în practică. Metodele și dispozitivele de stocare a informației, cât și canalele de informare sunt diversificate; prin ele are loc transferul de informații și dezvoltarea creativității umane.

Referințe:

1. CIORAN, Emil. *Caiete*. Vol II. București: Humanitas, 1999. 405 p.
2. CODOBAN, Aurel. *Semn și interpretare*. Cluj-Napoca, 2001. 144 p.
3. CORNEA, Paul. *Introducere în teoria lecturii*. București, 1988. 306 p.
4. ECO, Umberto. *Interpretare și suprainterpretare: O dezbatere cu Richard Rorty, Jonathan Culler, Christine Brooke-Rose*. Constanța, 2004. 160 p.
5. ELIADE, Mircea. *Drumul spre centru*. București, 1991. 607 p.
6. NEWPORT, Cal. *Minimalism digital: concentrează-te pe propria viață într-o lume plină de zgomot*. București, 2019. 262 p.
7. NOICA, Constantin. *Echilibrul spiritual: Studii și eseuri 1929-1947*. București: Humanitas, 1998. 459 p.

*Recomandat
Svetlana COANDĂ, dr. hab., conf. univ.*